

خراسان جنوبی روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی

یک شنبه
۲۴ مرداد ۱۴۰۰
۶ محرم ۱۴۴۳
شماره ۳۶۱۸

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان **مدیر مسئول:** محمد سعید احدیان **سرمدیر:** علی ولیزاده

دفترمرکز کزی: مشهد،بلوار شهیدصادق(سازمان آب) **مصدوق پستی:** ۹۱۷۳۵-۵۱۱ **تلفن:** ۰۵۱-۳۷۴۳۴۰۰۰ **تلفن:** ۰۵۱-۳۲۴۴۳۹۳۹ **نمابر دبیرخانه:** ۰۵۱-۳۷۶۲۳۹۵ **پیمانه:** ۲۰۰۰۹۹۹

سرپرستی استان خراسان جنوبی:بیر جند،خیابان مدرس،خیایان باهنر غربی،شماره ۷۷ **تلفن:** ۰۵۶-۳۲۴۴۳۹۳۹ **تدویریه:** ۰۵۶-۳۲۴۴۸۰۵۵ **نمابر تدویریه:** ۰۵۶-۳۲۴۴۸۰۵۴

واحد آگهی و اشتراک:۰۵۴-۳۲۴۴۸ **مصدوق پستی:** ۵۱۴- ۹۷۱۷۵ **نمابر آگهی و اشتراک:** ۰۵۶-۳۲۲۴۴۸ **چاپ:**شهرچاپخراسان

مصحبت های خواندنی یک پیش کسوت از برپایی مجالس عزای امام حسین (ع)

عزاداری‌های قدیم در بیرجند

قاسمی

محرم که می آید حال و هوای خاص خودش را هم می آورد، دل هایی که پشت چشم ها همراهمی کرده‌واه نرفته به کربلا را طلی می کنند. این قصه سال هاست تکرار می شود و هر سال با محرم شور می گیرد و در فضای هیبت و حسینیه ها به اوج می رسد.
سوای این دوسالی که کرونا مانع شده است محرم از همان هزار و ۴۰۰ سال قبل زنده است. هیئت ابوالفضلّی بیر جند هم حدود یک قرن است که بانی عزاست وپرچم عزای حسین را به عزت و آبرو با افتخار بلند می کند. از آن روزها که کوچه های شهر خاکی بودو آب و برقی در کار نبودو زمستان هایش استخوان می بانی برپایی مجلس عزا می شدند و شال خدمت به کمر می بستند و بزرگان شهر و سیده صاف اول عزاداری بودند.

۷ شبانه روز پخت نان

«محمد حسین بابایی نژاد» از خادمان و پیر غلامان هیئت ابوالفضلّی است که ۷۸ سال سن دارد. از روزهایی می گوید که پسری که در کوچه های خیرآباد بیر جند بود. ۷۰ سال است که در این هیئت حضور دارد، در ست از همان بچگی، وقتی دایی اش مسئول هیئت کودکان بودو پرچم را به او می سپرد چقدر ذوق داشت از این انتخاب، آن روزها هیئت ابوالفضلّی در حسینیه کبابی راه می افتاد تا این که جمعیت زیادشد و...، مصلی را بازسازی کردندو هیئت ابوالفضلّی به آن جا منتقل شد. آشپزخانه راه افتادو الان ۴۰ سال است که مسئولیت آشپزخانه را دارندو زندگی سالم، بچه خوب، خیر و برکت و ... همه را از دستگاه امام حسین (ع) می داند.

آن روز، هم در مومانی چون کربلایی غلامحسین مشهدی، مرحوم جمیع، حاج محمد خیریه، قنادان، برادران داوودی و ... مسئولان هیئت بودند. می گوید: محرم که می شد چند زن خانه دار مشغول پخت نان خانگی می شدند و خانه مرحوم حقهگو یکی از کانون های اصلی بود و هفت شبانه روز نان می پختند و خشک می کردند و در انباری می گذاشتند و

کاوش در محوطه ۷ هزار ساله، معطل اعتبار

تاریخ، زیر خروارها خاک « کله کوب»

دیدن آثار و وقایع مربوط به قبل از میلادو به عبارتی پیش از تاریخ حتی برای آن ها که علاقه مند به آثار تاریخی نیستند، دارای جذابیت خاصی است چرا که نشان از زندگی در هزاران سال قبل را دارد. این جاتاریخ، به قبل از میلاد و حتی پیش تر از شکل گیری خراسان جنوبی و شرق ایران برمی گردد. باید انبوه خاک را کنار بزی و آهسته، آهسته و صد البته با هزاران قدم پیش بروی. بدون شک هر کسی حریف این کار نیست و باید کارشناس و متخصص باشی تا توانی فرهنگ و تاریخ را از عمق لایه های تاریخ بیرون بیاوری، تاریخی که نمونه آن را می شود در کله کوب یافت، جایی که حدود هفت هزار سال قدمت دارد، هر چند به دلیل کمبود اعتبار ورق های زیادی از تاریخ زیر خروارها خاک ها مدفون مانده است.

لایه های تاریخی متعدد

عضو هیئت علمی پژوهشکده باستان شناسی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری کشور که خود دو فصل کاوش باستان شناسی در محوطه تاریخی کله کوب آیسک سرایان را گذرانده است، این محوطه را از معدود محوطه های تاریخی معرفی می کند که دارای تاریخی پیش از خراسان جنوبی و شرق کشور است و توالی لایه نگاری کافی برای دوره های مختلف فرهنگی دارد و مشابه آن در این مناطق دیده نشده است. این محوطه چند لایه تاریخی دارد، لایه های فرهنگی کله کوب ۵ و نیم متر عمق دارد و دارای چهار دوره مختلف فرهنگی است. اولین لایه، عمیق و قدیمی ترین آن مس- سنگی نام دارد که مربوط به

هزاره پنجم قبل از میلاد یعنی حدود هفت هزار سال قبل است و بنا به شواهد با شمال شرق و مرکز فلات ایران ارتباط داشته است.

به نظر دکتر «عزیزی» مهم ترین دور آن شناسایی شده در کله کوب کشف آثار دوره فرهنگی شهرنشینی است که مشتمل بر دو محور آغاز و سپس دوره شهرنشینی است،

این پیش کسوت هیئت، اوج عزاداری را در روزهای تاسوعا و عاشورا بیان می کند که هیئت به طرف حسینیه امام رضاع(ع)، حرکت می کرد. آن موقع بیر جند چهار هیئت داشت و به ترتیب هیئت های حسینی، ابوالفضلّی، فاطمیه و صاحب الزمانی در مسیر حرکت می کردند. هیئت جاشی به احترام جلو بودو بقیه پشت سرشان حرکت و عزاداری می کردند. هر سه روز هیئت ها به حسینیه سرکار یا همان مدرسه شوکتیه و روز عاشورا پس از عزاداری در خیابان به قتلگاه می رفتند و مراسم آن جا ادامه داشت.

چند و چون عزاداری

او از نحوه عزاداری هم یاد می کند و می افزاید: عزاداران، آن موقع سنج داشتند اما طبل به آن صورت نبود. چند شیپور بزرگ بود که مردم را با نواختن آن جمع می کردند. شیپور بعد از نواختن، جار می زد که کدام هیئت می آید. مرحوم فارابی، مرحوم دیانی و مرحوم عندلیب روضه می خواندند. روز تاسوعا هیئت ها در حسینیه سرکار یا همان مدرسه شوکتیه عزاداری می کردند و شب عاشورا هیئت ها به هیئت فاطمیه در محله چهار درخت یا همان مسجد عاشورا می رفتندو عزاداری آن جا بود. در مسیر هیئت، در منزل مرحوم شیخ هادوی، آیینی و چند منزل دیگر عزاداری برپا بود. در منزل مرحوم راغبی، کبابی و هادوی شب های محرم روضه برگزار می شد. زمستان ها حیاط را چادر می کشیدند تا سرما قابل تحمل شود. در چهار درخت منقل های بزرگی داشتند که آتش در آن ها روشن می کردند. مجمعه زیر آن ها می گذاشتند و داخلش آب بود تا فرش ها نوسوزد. روز ۱۱ محرم از بزرگان یاد می شدو عزاداری در خانه مرحوم شیخ تهرامی و آقا شیخ محمد علی آیینی بود و با یک بشقاب خرمای شمسی و چای از عزاداران پذیرایی می شد.

هنوز خوب به یاد دارد که آن سال هارقی نبودو شب ها چراغ دستی روشن می کردند. می گوید: ۴۰ تا چراغ داشتیم که به آن چهل چراغ می گفتند. چراغ هاروی دو چوب نصب که جلو، وسط و آخر هیئت حمل می شد. مرحوم «کربلایی محمد مالایی» مسئول روشن کردن چراغ ها بود و بعد چراغ ها را به جوان ها تحویل می داد و بین راه هم کنترل می کرد که خاموش نشوند. سال ها بعد چراغ توری امد و کار کمی راحت تر شد. با همین چراغ ها به منزل «سریع السیر» در خیرآباد و ملکوتی می رفتند. شب ها هیئت

در هزاره چهارم قبل از میلاد در بین النهرین و جنوب غرب ایران آغاز دوره شهرنشینی شروع می شودو جالب و عجیب تر این که، شواهدی از این دوره برای اولین بار در شرق کشور، در کله کوب دیده شده است که نشان می دهد دوره ای که به سفال های لب واریخته شهرت دارد و در خاورمیانه دیده می شودو آن را به شهرنشینی می شناسند، در شرق کشور برای اولین بار در کله کوب مشاهده شده است در حالی که مرکز آن جنوب غرب ایران است. تاکید وی بر این است که روایتی مربوط به شش هزار سال قبل برای تهیه سنگ های معدنی، مس، عقیق و لاجورد با کله کوب وجود دارد. سومین فرهنگ کله کوب عصر مفرغ شناخته که در آن سفال های خاکستری براق شناسایی شده است.

وی اظهار تاسف می کند که چند سال قبل از شناسایی محوطه کله کوب، در این منطقه باغ مسطح و دو سکو ایجاد شده و متأسفانه لایه های فرهنگی و آثار عصر مفرغ از بین رفته است. باوجود این به تأمین اعتبار برای این منطقه تاریخی در استان امید دارد تا با ادامه کاوش ها بتوان سایت موزه ای در آن احداث کرد چرا که به دلیل وجود معادن مس و سنگ های قیمتی، منطقه ای بی نظیر در شرق کشور است.

به گفته عزیزی بنا به شواهد در محوطه تاریخی کله کوب آثار معماری، سفالی، مفرغی و معدود ابزار سنگی و بقایای انسانی دیده شده است. البته کاوش ها هم در منطقه محدودی انجام شده است هر چند که محوطه تاریخی ۷ هکتار وسعت دارد اما در دو بخش به وسعت ۵ در ۵ و ۲ در ۴ کار کاوش انجام شده است.

او می گوید: مهم ترین مانع و سنگ پیش پای کاوش در این منطقه مسائل مالی است و در خصوص و نیروی انسانی مشکلی وجود ندارد و حتی تیم هایی از ژاپن و فرانسه برای مطالعه و کاوش پای کار آمدند و در حالی که کار برایشان بیشتر از ایران هزینه داشت اما به دلیل انتشارات علمی حاضر به همکاری شدند.

بابایی نژاد می گوید: روز ۱۱ محرم مراسم حسنین انجام می شد و پیرمردها دور هم حلقه می زدند و با یک دست شانه های هم را می گرفتندو بادست دیگر، مشت بر سینه می زدندو حسن و حسین می گفتند. از روضه خواندن و مداحی هم خاطره ها دارد. از این که نوحه خوانی آن زمان سخت بودو لی از روی خلوص نیت می خواندند: «عباس وفاکن مخور این آب روان را/ یادآر لب خشک شه تشنه لبان را»، «من داغ شش برادر دیده ام/ داغ عباس دلآور دیده ام»... اما حالا اصلا این نوحه ها شنیده نمی شود. آن موقع بلندگو نبودو یکی دو نفر که خوش صدا تر بودند بین هیئت می ایستادندو یکی نوحه می خواندو دیگری در بین تکرار می کردو صدا به بقیه عزاداران می رسید. کمی بعد بلندگوی دستی آمد که یک نفر جلوی دهان مداح می گرفت تا بخواند و حالا از میکروفن و آمپلی فایر... استفاده می کنند.

آن سال ها هیئت ها به اندازه حالا پرچم نداشتند یک پرچم بزرگ جلو هیئت می بردند که مشخص می کرد کدام هیئت است و بعد برای هر یک از دسته زنجیرزن ها، سینه زن ها یا کودکان دو پرچم دیگر در ابتدا و انتهای کاروان عزاداران حمل می شد. هیئت که حرکت و عزاداری می کرد دو نفر «سقا یا سقا» داشت که مشک هایی را از آب انبار ملک پر آب می کردند و با دلو یوان نیکل بین هیئت راه می رفتند و به عزاداران آب می دادند و می گفتند به نوش به یاد حسین، «آقا رض سقاو علی آقا سقا» در هیئت ابوالفضلّی معروف بودند البته در هیئت های دیگر هم این کار انجام می شد.

از مسیر پشت مصلی تا خیرآباد پیاده روی می کرد.

نوحه خوانی با خلوص نیت

بابایی نژاد می گوید: روز ۱۱ محرم مراسم حسنین انجام می شد و پیرمردها دور هم حلقه می زدند و با یک دست شانه های هم را می گرفتندو بادست دیگر، مشت بر سینه می زدندو حسن و حسین می گفتند. از روضه خواندن و مداحی هم خاطره ها دارد. از این که نوحه خوانی آن زمان سخت بودو لی از روی خلوص نیت می خواندند: «عباس وفاکن مخور این آب روان را/ یادآر لب خشک شه تشنه لبان را»، «من داغ شش برادر دیده ام/ داغ عباس دلآور دیده ام»... اما حالا اصلا این نوحه ها شنیده نمی شود. آن موقع بلندگو نبودو یکی دو نفر که خوش صدا تر بودند بین هیئت می ایستادندو یکی نوحه می خواندو دیگری در بین تکرار می کردو صدا به بقیه عزاداران می رسید. کمی بعد بلندگوی دستی آمد که یک نفر جلوی دهان مداح می گرفت تا بخواند و حالا از میکروفن و آمپلی فایر... استفاده می کنند.

آن سال ها هیئت ها به اندازه حالا پرچم نداشتند یک پرچم بزرگ جلو هیئت می بردند که مشخص می کرد کدام هیئت است و بعد برای هر یک از دسته زنجیرزن ها، سینه زن ها یا کودکان دو پرچم دیگر در ابتدا و انتهای کاروان عزاداران حمل می شد. هیئت که حرکت و عزاداری می کرد دو نفر «سقا یا سقا» داشت که مشک هایی را از آب انبار ملک پر آب می کردند و با دلو یوان نیکل بین هیئت راه می رفتند و به عزاداران آب می دادند و می گفتند به نوش به یاد حسین، «آقا رض سقاو علی آقا سقا» در هیئت ابوالفضلّی معروف بودند البته در هیئت های دیگر هم این کار انجام می شد.

واحد آگهی و اشتراک:۰۵۴-۳۲۴۴۸ **مصدوق پستی:** ۵۱۴- ۹۷۱۷۵ **نمابر آگهی و اشتراک:** ۰۵۶-۳۲۲۴۴۸ **چاپ:**شهرچاپخراسان

یادداشت خبرنگار

باکمال

سلامت عزاداران ، اولویتی که نباید فراموش شود

دویمه ماه محرم را در حالی سپری می کنیم که شیوع کرونا بسیار آزار دهنده و این روزها شرایطی را در کشور حاکم کرده است که در ماه های گذشته نبود. با تغییر و جیش این ویروس روز به روز بر تعداد مبتلایان و قربانیان این بیماری مهلک افزوده می شود. این روزها در کنار درگیری گروه های مختلف جامعه با ویروس کرونا، ایام عزای شهادت سید و سرور سالار شهیدان را هم سپری می کنیم و بر این اساس مجالس و محافل عزادرکوی و برزن برپاست. امسال نیز به دلیل تهدیدهایی که از سوی این ویروس کشنده متوجه عزاداران حسینی است، از سوی ستاد ملی کرونا دستورالعمل هایی برای برپایی مراسم عزاداری محرم در آستانه تاسوعا و عاشورا اعلام شده است و هیئت ها ملزم به رعایت آن شده اند زیرا شیوع بی حد ویروس کرونا و روند روبه افزایش آمار فوتی ها نگرانی هارا در بروز فاجعه ای گسترده دو چندان کرده است بنابراین رعایت فاصله اجتماعی و اجرای دقیق دستورالعمل های بهداشتی بسیار مورد تاکید قرار گرفته است. این تصور که در محافل امام حسین (ع) کسی مبتلا نمی شود تصور نادرستی است چرا که براساس فرمایش مصصومان هر کس از مواضع خطر نگریزد و نخواهد با دعا خودش را مصون نگه دارد در واقع خودش را مسخره کرده است. اگر انسانی زیر یک سقف شکسته مشغول دعا کردن باشد و مرتب آیه الکرسی بخواند به طور حتم انسان ها در عقل آن فرد شک می کنند چرا که هر عقل سلیمی نمی پسندد که انسان خودش را در معرض خطر قرار دهد، بنابراین شرایطی هم که در آن قرار داریم، خاص است و هر گونه بی توجهی به آن، خسارات جبران ناپذیری به همراه خواهد داشت. در آستانه تاسوعا و عاشورای حسینی، در این شب ها محافل عزادر فضای باز مساجد و حسینیه ها برپاست و بدون شک متولیان مجالس عزاسعی می کنند تمام پروتکل ها به خوبی رعایت شود اما بر عزاداران هم لازم است که از هر گونه خودسری بپرهیزند و سلامت دیگران را سلامت خود بدانند و به آن چه توصیه شده است، توجه داشته باشند تا همه از اجر شرکت در مراسم عزاداری بهره مند شوند.

نکته مهم دیگر این که همه عزاداران حسینی باید به این باور بر سند همان طور که سلامت خودشان مهم است، کمک به حفظ سلامت دیگران هم اولویت دارد بنابراین باید به این نکته توجه داشته باشند که در شرایط شیوع گسترده کرونا و این که داشتن کوچک ترین علائمی هم به اذعان پزشکان، نشانه ای از ابتلا به این بیماری مهلک است، پس اگر نشانه هایی از بیماری از خود احساس می کنند از خانه بیرون نیایند چرا که اگر زمینه ساز ابتلای دیگران به این بیماری شوند، حق الناس است و باید در قیامت پاسخ گو باشند. باور کنیم د عزای امام حسین (ع) در شرایط فعلی اگر در خانه اما از عمق دل و جان باشد می تواند، الطاف این بزرگان دین را مشمول ما کند و اگر هم توفیق بر حضور در محافل عزای شهدای دشت کربلا نصیبمان شد اول اصل حضور را عمل به توصیه هایی قرار دهیم که برای حفظ سلامت خودمان توصیه شده است، در غیر این صورت آن چیزی خواهد شد که نباید.

قایم؛ میزبان پانزدهمین جشنواره تئاتر

پانزدهمین جشنواره تئاتر استان به میزبانی قاین برگزار می شودوزمان مدنظر برای برگزاری این جشنواره تا نیمه آبان در نظر گرفته شده است.
آن طور که معاون هنری و سینمایی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: گروه های تئاتری که در سامانه ثبت نام کرده اند تا زمان یاد شده برای تمرین مهلت دارند.

سیاست فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، بر توزیع عادلانه فعالیت های فرهنگی هنری در شهرستان هاست که بر اساس میزان آمادگی و تأمین زیر ساخت ها، برگزاری جشنواره ها به آن ها واگذار می شود.

«مزم» افزود: تا پایان امسال حدود ۱۰ جشنواره مختلف از جمله فیلم فجر، فیلم حقیقت، تئاتر خیابانی اعتیاد، مجسمه های نمکی، تئاتر خیابانی افلاکیان و... به تناسب شرایط کرونا برنامه ریزی شده است.

سوگواره احلی من العسل در بیرجند

سوگواره احلی من العسل با جمعیت محدود در بیرجند برگزار می شود.
مدیر کل آموزش و پرورش گفت: نهمین سوگواره احلی من العسل امروز ششم محرم به صورت مجازی در ۱۲ شهرستان با جمعیت محدود در بیرجند برگزار می شود.

«واقعی» افزود: آیین نمادین سوگواره احلی من العسل با اجرای کاروان رهبویان حضرت قاسم(ع) در آستان مبارک امامزادگان باقریه بیرجند برگزار می شود و در این آیین ۴۰ دانش آموز نوجوان با رعایت شیوه نامه های بهداشتی به عزاداری خواهند پرداخت.

وی ادامه داد: سوگواره احلی من العسل متناسب با شرایط کرونایی و بهره مندی از بستر شبکه شاد به عنوان یکی از بهترین نمونه های استفاده از فضاهای مجازی برگزار خواهد شد.

الحسن(ع) برگزار می شود بنابراین این سوگواره با هدف نهادینه کردن فرهنگ عاشورایی و تقویت جای خود را در جامعه باز کرده، بلکه در گفتمان جهانی نیز با تازب فراوانی داشته است.

وی بیان کرد: برگزاری این سوگواره فارغ از چارچوب های سازمانی، کاری هدفمند و اثر گذار با یک شور آغاز می شود و به یک شعور در جامعه هدف پایان می یابد.

واقعی افزود: نهمین دوره سوگواره احلی من العسل در قالب های سه گانه مراسم نمادین و محدود حضوری در مراکز استان، کاروان رهبویان حضرت قاسم (ع) و اجرای گروه های سرود سیار در محله ها، با رعایت پروتکل های بهداشتی، پوشش مجازی و جمع آوری آثار از اول محرم تا روز اربعین حسینی در بخش های مختلف ادبی، معرفتی و هنری در شبکه شاد برگزار می شود.

کاهش قدرت مانور میراث فرهنگی سرایان

اعتبارات میراث فرهنگی سرایان امسال کاهش دارد.

سال قبل سه حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در این شهر شترن ۸۴۰ میلیون تومان اعتبار داشت در حالی که برای امسال بنا به توضیح رئیس میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی سرایان به ۸۰۰ میلیون تومان کم شده است هر چند که مهم تر از میزان مصوب، رقم تخصیص یافته است به گونه ای که از ۸۴۰ میلیون تومان سال قبل فقط حدود ۱۳۰ میلیون تومان محقق شد و با وجود این و بر خلاف انتظار اعتبار مصوب امسال هم کاهش دارد.

«عرب» بیشترین اعتبار و اولویت بودجه ای امسال را مربوط به بخش گردشگری و ۴۳۰ میلیون تومان بیان کرد و افزود: حوزه میراث فرهنگی و صنایع دستی هم به ترتیب ۶۰ و ۲۲۰ میلیون تومان سهم می گیرد.

محمد تابان – «مرید تبریزی»